

**BELEIDSNOTITIE RESERVES EN VOORZIENINGEN
GEMEENTE CUIJK 2009**

Inleiding

Het huidige beleid met betrekking tot reserves en voorzieningen is gebaseerd op de notitie "Hoofdlijnen reserves en voorzieningen Cuijk 2005".

Op grond van artikel 12 van de Financiële verordening moet in elke raadsperiode een "Nota reserves en voorzieningen" ter vaststelling aan de raad worden aangeboden.

Inmiddels maakt een aantal ontwikkelingen m.n. de Homburgcampus en onderwijshuisvesting alsmede rationeel rioolbeheer en de bouwgrondexploitatie het noodzakelijk het reservebeleid sowieso te herzien en dan met name het systeem van bespaarde rente.

In deze notitie wordt achtereenvolgens aandacht besteed aan:

- A. De begrippen reserve en voorziening volgens het Besluit begroting en verantwoording
- B. De bespaarde rente en rente omslagmethode
- C. De actuele stand van de diverse reserves en voorzieningen
- D. Het doel, de voeding, de noodzaak en voorgestelde beleidsrichting per reserve en voorziening
- E. Reserves en voorzieningen in relatie tot liquide middelen
- F. Indicatie stand reserves na mutaties
- G. Recapitulatie voorgestelde besluitvorming

Mei 2009

Burgemeester en wethouders van Cuijk

P.M. van de Koolwijk
Secretaris

L.M. Schoots
Burgemeester

A. Begrippen

In de artikelen 42, 43 en 44 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten wordt ten aanzien van de reserves en voorzieningen het volgende onderscheid gemaakt:

- Algemene reserve
- Bestemmingsreserves
- Voorzieningen

Het verschil tussen een reserve en een voorziening is dat een reserve gevormd is door bestemming (kan maar hoeft niet), vrij besteedbaar is en tot het eigen vermogen behoort. Een voorziening daarentegen is verplicht gevormd (moet in voorkomende gevallen), heeft een verplichte bestedingsrichting en behoort tot het vreemd vermogen.

a. Algemene reserve

De algemene reserve doet dienst als algemene buffer i.c. weerstandsvermogen. Er is een minimum weerstandsvermogen vereist. De reserve is vrij besteedbaar.

weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente om niet-structurele financiële tegenvallers op te kunnen vangen teneinde haar taken te kunnen voortzetten.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen weerstandscapaciteit en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn gesloten.

De risico's en het weerstandsvermogen worden vermeld in de verplicht voorgeschreven paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting en rekening.

De vraag hoe hoog het weerstandsvermogen van een gemeente moet zijn is niet eenduidig te beantwoorden. Dit komt omdat de risico's die gemeenten lopen onderling sterk verschillen.

Op basis van de door de provincie gehanteerde normen zou het weerstandsvermogen voor onze gemeente € 5 miljoen moeten bedragen.

b. Bestemmingsreserves

Een bestemmingsreserve is een reserve waaraan de raad een bepaalde bestemming heeft gegeven. Deze reserve is te besteden voor het doel waarvoor deze is ingesteld. De bestemming kan echter door de raad worden gewijzigd.

c. Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd wegens:

1. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
2. op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
3. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot een gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Tot voorzieningen worden ook gerekend van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van voorschotbedragen ontvangen van de Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

In voorkomende bovengenoemde gevallen moet een voorziening worden gevormd. De besteding staat vast en de bestemming kan niet worden gewijzigd. Er zijn als het ware al verplichtingen voor aangegaan bv. groot onderhoud gebouwen. Een voorziening dient permanent op adequaat niveau te zijn d.w.z. er mag niet teveel in de voorziening zitten maar ook niet te weinig. Onderbouwing gebeurt onder meer met beheerplannen.

B. Bespaarde rente

Wat is bespaarde rente en waarom wordt die berekend?

In tegenstelling tot het bedrijfsleven is het in gemeenteland gebruikelijk (fictief) rente te berekenen over eigen vermogen (reserves) en deze rente ten gunste van de exploitatie te laten komen of toe te voegen aan de betreffende reserves of een mix van beide.

Het verhaal hierachter is dat het hebben van eigen reserves betekent dat men voor de omvang van de reserves niet de kapitaalmarkt op hoeft om vreemd vermogen aan te trekken en dus voor dat deel rente uitspaart (bespaart dus).

Op grond van de voorschriften mag rente over reserves worden berekend en eraan worden toegevoegd, het hoeft niet. Over voorzieningen mag rente worden berekend doch er niet aan worden toegevoegd.

Huidige methodiek bespaarde rente in onze begroting

Van oudsher wordt in Cuijk over de reserves bespaarde rente berekend en deze rente wordt tezamen met de werkelijk aan de banken verschuldigde rente van opgenomen geldleningen, verhoogd met de afschrijvingen, door middel van een rente-omslag als kapitaallast aan de verschillende programma's toegerekend.

Eind jaren negentig is besloten voor de te berekenen bespaarde rente een maximum in te stellen.

Dit maximum is bepaald op 60 miljoen gulden voor reserves van de Algemene Dienst en 6 miljoen gulden voor reserves van de bouwgrondexploitatie. In euro's respectievelijk € 27.2 en € 2.72.

Tot 2004 werd gerekend met een rentepercentage van 6 %. Om budgettaire redenen is dit percentage in dat jaar verlaagd tot 5,5 %. Dit leidde vanaf dat moment tot een maximum toe te rekenen rente van € 1.647.000. Dit maximum en percentage wordt nog steeds gehanteerd met dien verstande dat de te berekenen rente over de reserve Kraaijenbergse Plassen met ingang van 2009 met € 500.000 is verlaagd en als structureel dekkingsmiddel is ingezet. De actuele toegerekende bespaarde rente bedraagt dus nog € 1.147.000.

Deze rente wordt bijgeschreven op de daarvoor het meest in aanmerking komende reserves zonder dat daar nog een duidelijke visie onder ligt. Om deze reden is het dus alleen al van belang dat het beleid op dit punt wordt heroverwogen.

Bovenstaande betekent ook dat bespaarde rente een last is in de begroting. We halen als het ware geld uit de begroting en voegen dat toe aan de reserves.

Rente-omslag

De Cuijkse methode

In het verleden is in Cuijk gekozen om niet uitsluitend het jaarlijks totaal van de berekende bespaarde rente plus de aan de banken verschuldigde rente te verdelen over de boekwaarden in enig begrotingsjaar maar met vaste percentages te werken.

Dit om jaarlijks grote fluctuaties in kapitaallasten van de begroting te voorkomen en om rendabele investeringen (b.v. riolering en onderwijs) op consequente wijze te belasten.

Aan de investeringen wordt als volgt rente toegerekend:

1. door middel van een vast percentage van 6 % van de boekwaarde voor investeringen van vóór 1 januari 2004
2. door middel van een vast percentage van 5,5 % van de boekwaarde voor investeringen van na 1 januari 2004
3. door middel van een uitzonderingspercentage voor een aantal specifieke investeringen

De percentages zijn indertijd gerelateerd aan de marktrente voor lang geld en worden nog steeds gehanteerd.

Door op deze manier rente om te slaan wordt er meer rente berekend over de boekwaarden dan strikt noodzakelijk zou zijn om de werkelijke rentelasten van enig jaar te verdelen.

Een jaarlijks te berekenen wisselend omslagpercentage zou ergens tussen de 4 en 5 % uitkomen. Wij berekenen met een gemiddelde van tussen de 5,5 en 6 % dus in principe teveel rente.

Dit komt o.a. omdat we relatief weinig en goedkope leningen bij banken hebben afgesloten. (gemiddelde rente 4,68 %).

In de begroting 2009 rekenen we op bovenstaande wijze € 3.777.000 aan rente toe over boekwaarden van de investeringen per 1 januari 2009. De rente van opgenomen geldleningen ad € 950.000 en de berekende bespaarde rente ad € 1.147.000 wordt hiervan afgetrokken zodat een rente-overschot ontstaat van 1.680.000. Strikt genomen zou slechts de werkelijk aan de banken verschuldigde rente door middel van de rente-omslag behoeven te worden toegerekend zodat zelfs een overschot ontstaat van € 2.872.000. (De bespaarde rente ad € 1.147.000 wordt immers fictief berekend). Van het overschot moet van oudsher (datum van ingang van deze systematiek) echter € 781.000 als correctie ten gunste van de exploitatie worden gebracht om het simpele feit dat zonder dit bedrag geen sluitende begroting kon en kan worden gepresenteerd. Zoals eerder opgemerkt is dit bedrag in 2009 verhoogd met € 500.000 tot € 1.281.000. Het overschot boven de € 1.281.000 wordt in de Exploitatiereserve gestort. Op basis van de begroting 2009 is er - bij het afschaffen van deze methodiek - in principe een budgettaire ruimte van € 3.777.000 minus € 950.000 en minus € 1.281.000 = € 1.546.000 beschikbaar.

Voorgestelde beleidswijziging

Verderop in deze notitie wordt uw raad voorgesteld om de verschillende reserves op het vereiste en/of gewenste niveau te brengen o.m. door het herschikken van middelen van de verschillende reserves.

Als dit gebeurd is, vervalt in principe de reden om nog langer bespaarde rente te berekenen en deze vervolgens toe te voegen aan de verschillende (bestemmingsreserves).

De totale vrijvallende budgettaire ruimte kan vervolgens als dekkingsmiddel worden ingezet voor de exploitatielasten van de Kraaijenbergse en Heeswijkse Plassen, de extra subsidielasten van de schouwburg en de lasten van de Homburgcampus.

Een en ander betekent tevens een sterke vereenvoudiging van de huidige toegepaste rente-methodiek.

Wij stellen u voor om de reserves op adequaat niveau te brengen en met ingang van 2010 geen bespaarde rente meer te berekenen over de reserves.

Rente boekwaarde bouwgrondexploitatie

De Cuijkse methode

Door de bouwgrondexploitatie wordt over de boekwaarde jaarlijks 6 % rente vergoed aan de Algemene Dienst. Op grond van in het verleden gekozen uitgangspunten wordt de aldus ontvangen rente over € 6.5 miljoen ten gunste van de exploitatie gebracht i.c. 6 % van € 6.5 miljoen is € 390.000. Tegenover deze rentebaten wordt wegens financiering met kort geld een rentelast opgenomen van (in 2009) 3 % van € 6.5 miljoen ofwel € 195.000.

Al hetgeen boven de € 390.000 aan rente over de boekwaarde wordt ontvangen wordt doorgestort aan de Algemene Reserve van de bouwgrondexploitatie. Op basis van de boekwaarde per ultimo 2008 zal dit in 2009 ongeveer € 250.000 zijn.

Voorgestelde beleidswijziging

Omdat de Algemene Reserve van de bouwgrondexploitatie is afgeschaft en de reserve onvoorziene risico's op peil is, stellen wij u voor de rente over de boekwaarde van boven de

€ 6.500.000 (is boven € 390.000) met ingang van 2009 niet meer door te storten aan de bouwgrondexploitatie doch vrij te laten vallen ten gunste van de exploitatie.

C. Actuele stand van reserves en voorzieningen

In het verleden is in Cuijk gekozen om de Algemene Reserve te splitsen in een aantal componenten. Op grond van de notitie reserves en voorzieningen uit 1999 en later 2005 is de volgende onderverdeling gemaakt:

- Algemene Reserve, met een maximum van € 6.000.000
- Reserve Structuurversterking, met een maximum van € 3.000.000
- Exploitatiereserve, geen maximum, hierin is de overmaat van de Algemene Reserve en de Reserve Structuurversterking gestort.
- Algemene Reserve bouwgrondexploitatie, geen maximum.

Per ultimo mei 2009 is de stand van de reserves en voorzieningen naar raming als volgt:

Algemene Reserve

	Reserve	Werkelijke stand ultimo 2008	Mutaties begroot in 2009	Stand ultimo mei 2009
1.	Algemene reserve	6.000.000	-918.000	5.082.000
2.	Reserve structuurversterking	3.000.000	-1.723.000	1.277.000
3.	Exploitatiereserve	19.618.000	399.000	20.017.000
4.	Algemene reserve BGE	8.619.000	-6.736.000	1.883.000
	Totaal	37.237.000	-8.978.000	28.259.000

Bestemmingsreserves

	Reserve	Werkelijke stand ultimo 2008	Mutaties begroot in 2009	Stand ultimo mei 2009
5.	Kap.lasten gemeentehuis etc	4.727.000	-264.000	4.463.000
6.	Egalisatie BTW	2.080.000	-323.000	1.757.000
7.	Beloningsdifferentiatie	31.000	0	31.000
8.	Arbeidsvoorwaardenbeleid	73.000	0	73.000
9.	Kraaijbergse Plassen	15.028.000	719.000	15.747.000
10.	Groot onderhoud Kraaijbergse Plas	108.000	26.000	134.000
11.	Groot onderhoud Heeswijkse Plas	1.962.000	72.000	2.034.000
12.	Toeristisch recreatieve voorzieningen	44.000	-31.000	13.000
13.	Kunstaankopen en restauratie	20.000	-67.000	-47.000
14.	Integraal huisvestingsplan onderwijs	206.000	-173.000	33.000
15.	Nog uit te voeren projecten	76.000	0	76.000
16.	Inburgering nieuwkomers	131.000	0	131.000
17.	Winstuitkering HNG	572.000	-48.000	524.000
18.	Nieuwbouw wijkaccom. H.Kampen	530.000	0	530.000
19.	Toekomstig onderhoud weg N 610	1.147.000	--616.000	531.000
20.	Onvoorzien risico's BGE	1.500.000	0	1.500.000
	Totaal	28.235.000	-705.000	27.530.000

Voorzoningen

	Voorziening	Werkelijke stand ultimo 2008	Mutaties begroot in 2009	Stand ultimo mei 2009
21.	Liquidatiekosten Streekgewest	33.000		33.000
22.	Pensioenverplichtingen wethouders	1.313.000	125.000	1.438.000
23.	Wachtgeldverplichtingen wethouders	398.000		398.000
24.	Afvlakking tarieven reinigingsheffingen	459.000	30.000	489.000
25.	Schilderwerk lichtmasten	83.000	-58.000	25.000
26.	Groepsremplace openbare verlichting	14.000	25.000	39.000
27.	Onderhoud en vervanging ANWB bewegwijzering	9.000	4.000	13.000
28.	Rationeel wegbeheer	242.000	-108.000	134.000
29.	Rationeel rioolbeheer	2.899.000	-307.000	2.592.000
30.	Rationeel gebouwenbeheer	174.000	-67.000	107.000
31.	Groot onderhoud schoolgebouwen	510.000	-254.000	256.000
32.	Dubieuze debiteuren sociale zaken	650.000		650.000
33.	Dubieuze debiteuren algemeen	164.000		164.000
34.	Financieel afgewikkelde complexen BGE	76.000		76.000
35.	Te verwachten verliezen cx Parkzicht BGE	12.000		12.000
36.	Te verwachten verliezen cx Maasboulevard BGE	7.177.000		7.177.000
37.	Te verwachten verliezen cx St.Agatha BGE	277.000		277.000
38.	Te verwachten verliezen cx Dienstenas BGE	1.000.000		1.000.000
39.	Te verwachten verliezen cx de Valuwe BGE	4.240.000		4.240.000
40.	Te verwachten verliezen cx Dommelsvoort BGE	1.700.000		1.700.000
41.	Te verwachten verliezen cx verspreide percelen BGE	2.609.000		2.609.000
42.	Te verwachten verliezen cx RBT BGE	4.500.000		4.500.000
	Totaal	28.539.000	-610.000	27.929.000

D. Het doel, de voeding, de noodzaak en voorgestelde beleidsrichting per reserve en voorziening

Algemene reserves

1. Algemene reserve

Huidig beleid:

De Algemene reserve dient als algemene buffer c.q. weerstandsvermogen. De voeding gebeurt met rekeningoverschotten en (beperkt) met bespaarde rente. Indien het maximum van € 6.000.000 wordt overschreden wordt het meerdere gestort in de Reserve Structuurversterking. Investeringsen waarop op grond van Bbv of op grond van de afschrijvingstabel behorend bij de Financiële verordening niet mag of wordt afgeschreven, worden ineens ten laste van deze reserve gebracht.

Voorgesteld beleid

*Per ultimo 2009 één Algemene Reserve in te stellen.
Een vast bedrag van € 5 miljoen als Weerstandsvermogen beschikbaar te houden..
Structureel een vast bedrag van € 2.5 miljoen beschikbaar te houden voor afschrijving ineens van daarvoor in aanmerking komende investeringen.
Wij stellen uw raad dus voor de minimale omvang van de Algemene Reserve op € 7,5 miljoen vast te stellen.
Toekomstige rekeningoverschotten of tekorten respectievelijk ten gunste of ten laste van deze reserve te laten komen.*

2. Reserve structuurversterking

Huidig beleid

De Reserve Structuurversterking wordt uitsluitend aangewend voor substantiële projecten in de sfeer van de sociale, economische en financiële structuur, waarmee direct of indirect en al dan niet op termijn een budgettair verbeterend effect dan wel een budgettair neutraal effect sorteert. De voeding gebeurt met het surplus van € 6.000.000 van de Algemene Reserve. Indien het maximum van € 3.000.000 wordt overschreden wordt het meerdere gestort in de Exploitatiereserve. Aanwending geschiedt voor investeringen die voldoen aan bovengenoemde criteria.

Voorgesteld beleid

Voorgesteld wordt de reserve Structuurversterking per ultimo 2009 op te heffen en aan de Algemene Reserve toe te voegen.

3. Exploitatiereserve

Huidig beleid

De Exploitatiereserve dient als algemene extra buffer. De voeding gebeurt met het surplus van € 3.000.000 van de Reserve Structuurversterking en met het rente-overschot voortvloeiend uit de huidige rente-omslagmethodiek. De reserve wordt niet voor een specifiek doel ingezet.

Voorgesteld beleid

Voorgesteld wordt de Exploitatiereserve per ultimo 2009 op te heffen en aan de Algemene Reserve toe te voegen

4. Algemene reserve bouwgrondexploitatie

Huidig beleid

De Algemene reserve dient binnen de bouwgrondexploitatie als algemene buffer. De voeding gebeurt met een gemaximeerde bespaarde rente, met de jaarlijkse uitkering van rente over boekwaarde door de Algemene Dienst en met exploitatieresultaten. De reserve wordt ingezet bij afdekking van tekorten of het treffen van voorzieningen.

Voorgesteld beleid

Het tekort op de exploitatie 2008 van de bouwgrondexploitatie ad € 8.1 miljoen ten laste van deze reserve te brengen. Het daarme resterende deel van deze reserve ad € 433.000 toe te voegen aan de bestemmingsreserve Onvoorzienbare risico's bouwgrondexploitatie. Deze algemene reserve per ultimo 2009 op te heffen.

Bestemmingsreserves**5. Reserve kapitaallasten gemeentehuis, werf en brandweerkazerne****Huidig beleid**

Met deze reserve wordt een deel van de kapitaallasten ad € 847.000 van de nieuwbouw van het gemeentehuis, de werf van de buitendienst en de brandweerkazerne afgedekt. De inzet wordt tot en met 2011 geleidelijk afgebouwd tot een bedrag van € 410.000. In verband met het vervallen van de afschrijving van de technische installaties in 2025 bedraagt de inzet vanaf dat jaar € 88.000 per jaar tot en met 2044. De reserve wordt gevoed met 6 % bespaarde rente.

Voorgesteld beleid

Jaarlijkse inzet handhaven op bovenstaand niveau en gedurende dezelfde looptijd. Omdat geen bespaarde rente meer aan reserves wordt toegevoegd moet de reserve eenmalig op adequaat niveau worden gebracht. Voorgesteld wordt € 3.511.000 per ultimo 2009 ineens ten laste van de Algemene reserve in deze reserve te storten.

6. Reserve egalisatie BTW in verband met BCF**Huidig beleid**

Bij de invoering van het BTW Compensatiefonds is de BTW uit diverse investeringen en reserves vrijgevallen en gereserveerd om de gevolgen van het BCF op te vangen. De aldus gevormde reserve wordt in 13 gelijke delen van € 322.000 (gemiddelde looptijd van de investeringen) ingezet als dekkingsmiddel van de begroting. Het laatste jaar van inzet is 2015. De reserve wordt niet meer gevoed.

Voorgesteld beleid

Om het budgettaire effect vanaf 2015 te verzachten wordt voorgesteld de jaarlijkse inzet van de reserve ad € 322.000 met ingang van 2010 met 10 % af te bouwen. De jaarlijkse inzet daalt hierdoor met € 32.200 per jaar en vervalt in 2019.

7. Reserve middelen beloningsdifferentiatie**Huidig beleid**

Jaarlijks is een budget beschikbaar voor beloningsdifferentiatie. Tot dusver zijn eventuele niet bestede budgetten gereserveerd ter aanwending in een volgend jaar. De reserve wordt verder niet gevoed.

Voorgesteld beleid

Voorgesteld wordt eventuele overschotten vanaf 2009 niet meer te reserveren en de nog beschikbare reserve ad € 31.000 in te zetten in het kader van de doorontwikkeling van de organisatie. De reserve vervalt per ultimo 2009.

8. Reserve arbeidsvoorwaardenbeleid**Huidig beleid**

Deze reserve is opgebouwd uit de in het verleden uit CAO onderhandelingen voor personeel beschikbaar gekomen middelen voor lokaal arbeidsvoorwaardenbeleid. De jaarlijks beschikbare middelen bedragen ongeveer € 8.000. Vanaf 2008 wordt in dit kader ook een eventueel overschot uit het z.g. cafetariasysteem (kopen en verkopen van dagen) in deze reserve gestort. Verder wordt de reserve niet gevoed. Aanwending dient in overleg met het Georganiseerd Overleg en de Ondernemingsraad te gebeuren. Er zijn nog geen voorstellen voor besteding ontvangen.

Voorgesteld beleid

Reserve en jaarlijkse storting handhaven onder voorwaarde dat vanuit GO en OR voorstellen worden gedaan ter besteding.

9. Reserve Kraaijbergse Plassen

Huidig beleid

Reserve is in het verleden gevormd door de voormalige gemeente Beers op basis van een met de ontzander gesloten overeenkomst met betrekking tot eeuwigdurend onderhoud na afonding van de ontzandingswerkzaamheden. De gemeente Cuijk heeft de reserve overgenomen en met de ontzander zijn nieuwe afspraken gemaakt met betrekking tot de afronding van het project en het verdere onderhoud.

De reserve wordt gevoed door jaarlijkse storting van het exploitatiesaldo (ontzandingsvergoeding minus de kosten) en door bijschrijving van bespaarde rente. Met ingang van 2009 wordt € 500.000 minder bespaarde rente berekend. De aldus ontstane ruimte wordt structureel als dekkingsmiddel ingezet in de begroting.

Voorgesteld beleid

Voor de exploitatie van de Kraaijbergse Plassen is inmiddels een meerjarig beheerplan opgesteld. Dit plan wordt binnenkort aan uw raad ter vaststelling aangeboden.

De budgettaire effecten van dit plan worden structureel in de begroting opgenomen evenals de overige exploitatielasten.

Na verwerking in de begroting vervalt de reserve per ultimo 2009 en wordt toegevoegd aan de Algemene reserve.

10. Reserve groot onderhoud Kraaijbergse Plassen

Huidig beleid

Zie toelichting bij Reserve Kraaijbergse Plassen. Voor het groot onderhoud is een aparte reserve gevormd. Deze reserve wordt gevoed met bespaarde rente en met een jaarlijkse storting ten laste van de exploitatie.

De reserve wordt in voorkomende gevallen aangewend voor uitgaven in verband met groot onderhoud.

Voorgesteld beleid

Voor de exploitatie van de Kraaijbergse Plassen is inmiddels een meerjarig beheerplan opgesteld. Dit plan wordt binnenkort aan uw raad ter vaststelling aangeboden.

De budgettaire effecten van dit plan worden structureel in de begroting opgenomen evenals de overige exploitatielasten.

Na verwerking in de begroting vervalt de reserve per ultimo 2009 en wordt toegevoegd aan de Algemene reserve

Mocht uit het beheerplan blijken dat voor egalisatie van bepaalde (onderhouds) lasten alsnog een voorziening moet worden ingesteld dan gebeurt dit ten laste van de Algemene Reserve.

11. Reserve groot onderhoud Heeswijkse Plas

Huidig beleid

Deze reserve is gevormd uit ontvangsten uit de ontzanding van deze plas.

De reserve wordt gevoed met bespaarde rente. Er is geen onderbouwing van de hoogte van de reserve. De jaarlijkse exploitatielasten van de Heeswijkse Plas komen tot dusver ten laste van deze reserve.

Voorgesteld beleid

Voor de exploitatie van deze plas is tezamen met de Kraaijbergse Plassen inmiddels een meerjarig beheerplan opgesteld. Dit plan wordt binnenkort aan uw raad ter vaststelling aangeboden.

De budgettaire effecten van dit plan worden structureel in de begroting opgenomen evenals de overige exploitatielasten.

Na verwerking in de begroting vervalt de reserve per ultimo 2009 en wordt toegevoegd aan de Algemene reserve

Mocht uit het beheerplan blijken dat voor egalisatie van bepaalde (onderhouds) lasten alsnog een voorziening moet worden ingesteld dan gebeurt dit ten laste van de Algemene Reserve.

12. Reserve toeristisch recreatieve voorzieningen

Huidig beleid

Bij de invoering van de toeristenbelasting is besloten de opbrengst te storten in een reserve en uit deze reserve projecten op toeristisch recreatief gebied te dekken. Aan deze reserve werd in 2005 een plafond verbonden van € 80.000.

Enige jaren geleden is besloten om de opbrengst toeristenbelasting als algemeen dekkingsmiddel in te zetten zodat de reserve nog uitsluitend met bespaarde rente wordt gevoed.

Uit de reserve zijn en worden een aantal investeringen op toeristisch recreatief gebied gedekt. Na uitvoering van de geplande investeringen laat de reserve een positief saldo zien van € 13.000.

Voorgesteld beleid

De lopende projecten afwikkelen en daarna de reserve opheffen. Het overschot te storten in de Algemene Reserve.

De lasten voor toeristisch recreatieve voorzieningen voortaan op reguliere wijze ten laste van de begroting brengen.

13. Reserve kunstankopen en restauratie kunstvoorwerpen

Huidig beleid

Voor de aanschaf van kunstwerken en restauratie van kunstvoorwerpen is een reserve gevormd. Deze reserve wordt gevoed met bespaarde rente en met een (jaarlijks) te storten bedrag ten laste van daarvoor in aanmerking komende kredieten voor bouwwerken (1 % van de bouwkosten).

Aan de reserve is een plafond verbonden van € 30.000.

Na verwerking van alle lopende opdrachten geeft de reserve een negatieve stand te zien van € 46.500.

Voorgesteld beleid

De reserve ten laste van de Algemene Reserve eenmalig op peil te brengen.

14. Reserve Gemeentelijk Integraal Huisvestingsplan

Huidig beleid

De kosten van onderwijshuisvesting, voor zover voor rekening van de gemeente, worden volledig gedekt uit de voor onderwijshuisvesting beschikbare middelen en uit de reserve GIHP.

De reserve wordt daartoe jaarlijks gevoed met bespaarde rente en met een oorspronkelijk op de onderwijsuitkering uit het Gemeentefonds gebaseerd bedrag. Dit bedrag wordt vanaf 2007 t/m 2013 jaarlijks structureel verhoogd met € 18.000.

Per ultimo april 2009 geeft de reserve een positieve stand te zien van € 33.000.

Voorgesteld beleid

De kosten van onderwijshuisvesting zijn meerjarig doorgerekend over een periode van 25 jaar. Hierbij is rekening gehouden met een jaarlijks structurele last van € 500.000 in verband met decentralisatie van het voortgezet onderwijs.

Verder is in de doorrekening uitgegaan van een prijsstijging van 2 % per jaar van de exploitatielasten en zijn de kapitaallasten van de op stapel staande onderwijsinvesteringen t/m 2012 (exclusief Homburgcampus) verwerkt.

Om de structurele lasten van de doorcentralisatie van het voortgezet onderwijs op te kunnen vangen is het noodzakelijk jaarlijks € 150.000 te storten in de reserve GIHP. Met deze storting is met ingang van 2009 rekening gehouden in de Kadernota 2010. Om de reserve vervolgens tot en met 2033 op peil te brengen is een eenmalige storting ten laste van de Algemene Reserve noodzakelijk van € 4.800.000.

Onderdeel van het op peil brengen van de reserve is de afschrijving ineens van een aantal investeringen (vervallen technische levensduur). Voorgesteld wordt om deze afschrijving ineens ad € 500.000 ineens ten laste van de Algemene Reserve te brengen.

15. Reserve nog uit te voeren projecten

Huidig beleid

In het verleden is een aantal bedragen gestort in deze reserve omdat de voor dit doel ontvangen middelen niet onmiddellijk in het betreffende dienstjaar konden worden besteed. Per ultimo 2008 gaat het nog om de volgende middelen:

- Extra middelen algemene uitkering armoedebestrijding 2007 € 31.000
- Middelen uitvoeringskosten Wet inburgering 2006 € 45.000

Deze reserve wordt niet meer gevoed.

Voorgesteld beleid

De middelen voor de uitvoeringskosten Wet inburgering worden in 2009 (deels) ingezet voor inleen van personeel t.b.v. inburgering.. Het eventueel resterende bedrag eind 2009 toe te voegen aan de reserve inburgering nieuwkomers (zie nr.15).

De middelen voor armoedebestrijding laten vrijvallen ten gunste van de exploitatie 2009. De reserve per ultimo 2009 op te heffen.

16. Reserve inburgering nieuwkomers

Huidig beleid

Deze reserve is in het verleden opgebouwd uit overschotten van rijksmiddelen bestemd voor inburgering van oud- en nieuwkomers. Dit zijn vrij te besteden middelen.

De reserve wordt niet meer gevoed.

Voorgesteld beleid

Eventueel restant van de uitvoeringskosten Wet inburgering toevoegen (zie nr.14)

Tot en met 2010 de reserve in standhouden voor inburgering. Restant per ultimo 2010 laten vrijvallen ten gunste van de exploitatie.

17. Reserve winstuitkering HNG

Huidige beleid

Uit de verkoop van aandelen HNG heeft de gemeente in het verleden een vordering gekregen op een bij de BNG belegd fonds. Tot en met 2020 wordt jaarlijks een uitkering uit dit fonds gedaan van € 47.638. Om boekhoudtechnische redenen is hiervoor, op aanwijzing van de accountant, een reserve gevormd die jaarlijks wordt aangewend tot dit bedrag.

De reserve wordt niet gevoed

Voorgesteld beleid

Reserve en huidige methodiek handhaven. Na 2020 vervalt de reserve.

18. Reserve nieuwbouw wijkaccommodatie Heeswijkse Kampen

Huidig beleid

In de bouwgrondexploitatie was tot en met 2006 een voorziening opgenomen bestemd als bijdrage in de nieuwbouw van een wijkaccommodatie in de Heeswijkse Kampen.

Op grond van wettelijke voorschriften is deze voorziening omgezet in een bestemmings-reserve en verantwoord binnen de Algemene Dienst.

De reserve wordt niet gevoed.

Voorgesteld beleid

In afwachting van definitieve plannen wijkaccommodatie reserve handhaven op huidige niveau van € 530.000.

19. Reserve toekomstig onderhoud wegvak N 610

Huidig beleid

In 2007 is van de provincie een afkoopsom ontvangen van € 1.420.000 bestemd voor aanpassing en toekomstig onderhoud van het wegvak N 610.

Inmiddels zijn diverse werkzaamheden uitgevoerd en nog in uitvoering. De kosten hiervan komen ineens ten laste van deze reserve. Verder wordt de reserve ingezet voor jaarlijkse onderhoudskosten en storting in de voorziening rationeel wegbeheer.

De bespaarde rente wordt aan de reserve toegevoegd.

Voorgesteld beleid

Na afronding van de werkzaamheden het jaarlijks onderhoud opnemen in het plan rationeel wegbeheer. Het restant van de reserve laten vrijvallen ten gunste van de Algemene Reserve en de reserve opheffen.

20. Reserve onvoorzienbare risico's bouwgrondexploitatie**Huidig beleid**

Als extra buffer voor onvoorzienbare risico's binnen de bouwgrondexploitatie is naar aanleiding van een uitgevoerde quick scan in 2007 een reserve gevormd van € 1.500.000. Deze reserve wordt niet gevoed.

Voorgesteld beleid

Op basis van een daarvoor ontwikkeld risicomodel moet deze reserve per heden € 4.4 miljoen bedragen. Om dit niveau te bereiken moet € 2.9 miljoen worden bijgestort. De Algemene reserve van de bouwgrondexploitatie bedraagt nog € 433.000. Bij te storten ten laste van de Algemene Reserve van de Algemene Dienst € 2.467.000. Hiermee vervalt tevens de noodzaak van een algemene reserve bij de bouwgrondexploitatie.

VOORZIENINGEN

Algemeen

Zoals al eerder in deze notitie is vermeld bestaat er een duidelijk verschil tussen reserves en voorzieningen.

Met betrekking tot de vorming en aanwending van reserves is er een grote mate van beleidsvrijheid. Zo kunnen specifieke bestemmingen worden gegeven aan middelen en kunnen deze bestemmingen evenzo weer gewijzigd worden.

Met betrekking tot de vorming en aanwending van voorzieningen bestaat er geen beleidsvrijheid.

In voorkomende gevallen moeten voorzieningen worden gevormd. Deze voorzieningen moeten bovendien op adequaat niveau zijn. Dit houdt in dat ze niet te laag maar ook niet te hoog mogen zijn. Zijn de voorzieningen te laag dan moet onmiddellijk ten laste van de exploitatie worden bijgestort, zijn ze te hoog dan moet de overmaat vrijvallen ten gunste van de exploitatie.

Om het adequate niveau te bepalen moeten o.a. beheerplannen of andere onderliggende gegevens beschikbaar zijn. Deze plannen en gegevens moeten permanent worden geactualiseerd.

Hoewel er - op een enkele uitzondering na - geen beleidswijzigingen mogelijk zijn worden voor de volledigheid alle voorzieningen in deze notitie omschreven en toegelicht.

21. Voorziening liquidatiekosten voormalig Streekgewest

Doel voorziening

In verband met verplichtingen naar aanleiding van de liquidatie in het verleden van het voormalige Streekgewest Brabant Noord Oost is een voorziening gevormd. De gemeente Oss fungeert als centrumgemeente voor de afwikkeling van de liquidatie. Met name ten gevolge van wachtgeldverplichtingen moet nog jaarlijks een aandeel in de liquidatiekosten worden betaald. De gemeente Oss heeft een voorstel in voorbereiding om deze toekomstige verplichtingen over te nemen. Daartoe zal nog eenmalig een afkoopsom moeten worden voldaan. De verwachting is dat de stand van de voorziening toereikend is om deze afkoopsom te voldoen.

22. Voorziening pensioenverplichtingen wethouders

Doel voorziening

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording moet voor toekomstige wethouderspensiolen een voorziening worden gevormd. Om het adequate niveau van deze voorziening te bepalen worden jaarlijks door een extern deskundige actuariële waarde-berekeningen uitgevoerd.

Op basis van deze berekeningen vinden zo nodig bijstortingen ten laste van de exploitatie plaats. De verwachting is dat de wethouderspensiolen op termijn bij het ABP zullen worden ondergebracht.

23. Voorziening wachtgeldverplichtingen wethouders

Doel voorziening

Op grond van de rechtspositieregeling van wethouders hebben voormalige wethouders in voorkomende gevallen recht op wachtgeld.

Voor deze wachtgeldaanspraken moet een voorziening worden gevormd.

De voorziening wordt jaarlijks geactualiseerd en zo nodig wordt ten laste van de exploitatie bijgestort.

24. Voorziening afvlakking tarieven reinigingsheffingen

Doel voorziening

Het primaire doel van deze voorziening is om alle lasten en baten op het beleidsproduct Afvalinzameling hierop af te wikkelen waardoor schoksgewijze tariefschommelingen kunnen worden voorkomen. Vastgesteld dient ook te worden dat deze voorziening de afgelopen jaren nagenoeg volledig is gevoed door particuliere huishoudens. Dat betekent dat aanwendingen uit deze voorziening ook aan deze categorie belastingbetalers ten goede moeten komen.

Natuurlijk wordt deze voorziening ook gebruikt om nieuw beleid op het terrein van de afvalinzameling en -verwerking te dekken.

Het maximum van de voorziening is vastgesteld op € 125.000,--.

Voorgesteld beleid

Geen maximum van de voorziening aanhouden omdat overschotten in de vorm van tariefverlaging of intensivering van beleid ten goede moeten komen aan de huishoudens die deze voorziening gevoed hebben en niet conform de voorschriften, ten gunste van de exploitatie.

25. Voorziening schilderwerk lichtmasten

Doel voorziening

Ter egalisatie van de lasten van het regelmatig terugkerend schilderwerk aan lichtmasten van de openbare verlichting is een voorziening gevormd.
De voorziening wordt gevoed door jaarlijkse stortingen ten laste van de exploitatie.
De voorziening wordt aangewend voor het jaarlijkse onderhoudsprogramma.
Het onderhoudsprogramma is gebaseerd op het Beheerplan openbare verlichting. Dit plan wordt in 2009 herzien.

26. Voorziening groepsremplace openbare verlichting

Doel voorziening

Ter egalisatie van de lasten van de periodiek terugkerende vervanging van lampen van de openbare verlichting is een voorziening gevormd.
De voorziening wordt gevoed door jaarlijkse stortingen ten laste van de exploitatie.
De voorziening wordt aangewend voor het jaarlijkse onderhoudsprogramma.
Het onderhoudsprogramma is gebaseerd op het Beheerplan openbare verlichting. Dit plan wordt in 2009 herzien.

27. Voorziening onderhoud en vervanging ANWB bewegwijzering

Doel voorziening

Ter egalisatie van de lasten van regelmatig terugkerend onderhoud en vervanging van ANWB bewegwijzering is een voorziening gevormd.
De voorziening wordt gevoed door jaarlijkse stortingen ten laste van de exploitatie.
De voorziening wordt aangewend voor het jaarlijkse onderhoudsprogramma.
Het onderhoudsprogramma is gebaseerd op een meerjarenraming van de ANWB. Dit plan wordt in 2012 herzien.

28. Voorziening rationeel wegbeheer

Doel voorziening

Ter egalisatie van het jaarlijks terugkerend onderhoud aan wegen is een voorziening gevormd.
De voorziening wordt gevoed door jaarlijkse stortingen ten laste van de exploitatie.
De voorziening wordt aangewend voor het jaarlijkse onderhoudsprogramma.
Het onderhoudsprogramma is gebaseerd op het Plan Rationeel Wegbeheer.
Dit plan wordt in 2009 herzien.

29. Voorziening rationeel rioolbeheer

Doel voorziening

Ter egalisatie van de lasten van jaarlijks terugkerende onderhouds en reconstructie-werkzaamheden van het rioolstelsel is een voorziening gevormd.
De voorziening is in financiële zin een gesloten systeem omdat de kostendekking plaatsvindt door de heffing van rioolrechten.
De onderhouds- en exploitatielasten alsmede de kapitaallasten van reconstructie en renovatie worden ten laste van de voorziening gebracht.
De meerjarige onderhouds- en renovatielasten zijn gebaseerd op het Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) Dit plan wordt in 2009 herzien.

Voorgesteld beleid

Met ingang van 2008 moet op grond van een stellige uitspraak van de commissie Bbv een splitsing worden gemaakt in een bedrag voor groot onderhoud en voor sparen voor toekomstige vervangingsinvesteringen. Met deze splitsing is in de huidige voorziening nog geen rekening gehouden.

Op korte termijn zal een herzien GRP, waarin met deze wijziging van de voorschriften rekening is gehouden, ter vaststelling aan uw raad worden aangeboden.

Afhankelijk van de uitkomst van dit plan zal deze voorziening op peil moeten worden gebracht ten laste van de Algemene Reserve.c.q. kan een deel vrijvallen ten gunste van de exploitatie.

30. Voorziening rationeel gebouwenbeheer

Doel voorziening

Ter egalisatie van de lasten van regelmatig terugkerend onderhoud aan gebouwen is een voorziening gevormd.

De voorziening wordt gevoed door jaarlijkse stortingen ten laste van de exploitatie.

De voorziening wordt aangewend voor het jaarlijkse onderhoudsprogramma.

Het onderhoudsprogramma is gebaseerd op het Plan Rationeel Gebouwenbeheer.

Dit plan wordt in 2011 herzien.

31. Voorziening groot onderhoud schoolgebouwen

Doel voorziening

Voor groot onderhoud aan schoolgebouwen is een voorziening gevormd.

De voorziening is enkele jaren gelden gevormd ten laste van de reserve Gemeentelijk Integraal Huisvestingsplan. Zo nodig vindt bijstorting ten laste van de exploitatie plaats.

De voorziening wordt aangewend op basis van door de schoolbesturen aan te leveren onderhoudsrapporten.

De voorziening wordt in 2012 herzien.

32. Voorziening dubieuze debiteuren sociale zaken

33. Voorziening dubieuze debiteuren algemeen

Doel voorziening

Jaarlijks worden de debiteurenbestanden van zowel sociale zaken als het algemene debiteurenbestand beoordeeld op eventuele dubieusheid.

Gerelateerd aan de ouderdom van de vorderingen wordt een percentage van vermoedelijke oninbaarheid aan de vorderingen gekoppeld. De uitkomst hiervan is de basis voor de voorziening.

Oninbare posten worden, na besluitvorming door burgemeester en wethouders, ten laste van de voorziening afgeboekt.

De voorzieningen worden, zo nodig, gevoed door stortingen ten laste van de exploitatie.

Voorzieningen verband houdend met de Bouwgrondexploitatie

(Zie nrs. 34 t/m 42 van de tabel Voorzieningen onder paragraaf C van deze notitie)

Op basis van recente exploitatieberekeningen van de verschillende complexen binnen de bouwgrondexploitatie zijn voor de te verwachten verliezen voorzieningen gevormd binnen de administratie van de bouwgrondexploitatie. De voorzieningen zijn per ultimo 2008 op adequaat niveau. Jaarlijks worden de exploitatieopzetten geactualiseerd en de voorzieningen aangepast.

E. Reserves en voorzieningen in relatie tot liquide middelen

Zoals uit het overzicht in paragraaf C van deze notitie blijkt is de stand van de diverse reserves en voorzieningen per ultimo 2008 als volgt:

• Algemene Reserve(s)	37.237.000
• Bestemmingsreserves	28.235.000
• Voorzieningen	28.539.000
Totaal	94.011.000

Omdat gemeenten werken met een z.g. totaalfinanciering en als het ware eigen bank spelen betekent dit dat dit bedrag niet volledig daadwerkelijk in liquide middelen op een bankrekening beschikbaar is. De reserves en voorzieningen zijn administratief uiteraard daadwerkelijk beschikbaar en inzetbaar maar de daarmee verband houdende liquide middelen zijn grotendeels al ingezet voor financiering van de exploitatie en lopende investeringen in de afgelopen jaren. Als we deze middelen daar niet voor gebruikt hadden dan had er regelmatig een beroep op de kapitaalmarkt gedaan moeten worden. Per ultimo april 2009 is daadwerkelijk aan liquide middelen € 19 miljoen beschikbaar. De eigen middelen zijn in al die jaren dus als het ware gebruikt voor financiering tot een bedrag van € 94 miljoen minus € 19 miljoen = € 75 miljoen.

F. Indicatie stand reserves na mutaties

Na verwerking van de in deze notitie voorgestelde beleidswijzigingen is de volgende **indicatieve** stand van de reserves ultimo 2009 te geven:

Algemene Reserve

	Reserve	Huidige stand ultimo mei 2009	Indicatieve stand na beleidswijziging
1.	Algemene reserve	5.082.000	32.980.000
	waarvan weerstandsvermogen	0	5.000.000
	waarvan afboeking ineens investeringen	0	2.500.000
2.	Reserve structuurversterking	1.277.000	0
3.	Exploitatiereserve	20.017.000	0
4.	Algemene reserve BGE	1.883.000	0
	Totaal	28.259.000	32.980.000

Bestemmingsreserves

	Reserve	Huidige stand ultimo mei 2009	Indicatieve stand na beleidswijziging
5.	Kap.lasten gemeentehuis etc	4.463.000	7.974.000
6.	Egalisatie BTW	1.757.000	1.757.000
7.	Beloningsdifferentiatie	31.000	0
8.	Arbeidsvoorwaardenbeleid	73.000	73.000
9.	Kraaijbergse Plassen	15.747.000	0
10.	Groot onderhoud Kraaijbergse Plas	134.000	0
11.	Groot onderhoud Heeswijkse Plas	2.034.000	0
12.	Toeristisch recreatieve voorzieningen	13.000	0
13.	Kunstaankopen en restauratie	-47.000	0
14.	Integraal huisvestingsplan onderwijs	33.000	5.000.000
15.	Nog uit te voeren projecten	76.000	0
16.	Inburgering nieuwkomers	131.000	131.000
17.	Winstuitkering HNG	524.000	524.000
18.	Nieuwbouw wijkaccom. H.Kampen	530.000	530.000
19.	Toekomstig onderhoud weg N 610	531.000	531.000
20.	Onvoorzien risico's BGE	1.500.000	4.400.000
	Totaal	27.530.000	20.920.000

Zoals elders in deze notitie is vermeld, zijn de voorzieningen op adequaat niveau. Dit betekent dat aan de indicatieve standen per ultimo 2009 niets verandert.

G. Recapitulatie besluitvorming

Samenvattend wordt voorgesteld:

- Deze notitie vast te stellen
- Met ingang van 2010 geen bespaarde rente meer te berekenen over reserves
- Met ingang van 2009 geen rente over de boekwaarde boven € 6.500.000 aan de bouwgrondexploitatie door te storten
- Het minimale weerstandsvermogen te bepalen op € 5.000.000
- Structureel een bedrag van € 2.500.000 van de Algemene Reserve beschikbaar te houden voor het ineens afboeken van daarvoor in aanmerking komende investeringen
- De reserve Structuurversterking op te heffen per ultimo 2009 en toe te voegen aan de Algemene Reserve
- De Exploitatiereserve op te heffen per ultimo 2009 en toe te voegen aan de Algemene Reserve
- Het tekort van 2008 van de bouwgrondexploitatie ad € 8.1 ten laste te brengen van de Algemene reserve van de bouwgrondexploitatie.
Het restant van de Algemene Reserve ad € 433.000 toe te voegen aan de bestemmingsreserve onvoorziene risico's van de bouwgrondexploitatie.
De Algemene Reserve van de bouwgrondexploitatie per ultimo 2009 op te heffen.
- Ten laste van de Algemene Reserve € 3.511.000 te storten in de reserve kapitaallasten nieuwbouw gemeentehuis, werf en brandweerkazerne.
- Met ingang van 2010 de inzet van de reserve egalisatie BTW ivm BCF met € 32.200 per jaar af te bouwen.
- De reserve middelen beloningsdifferentiatie in 2009 in te zetten voor doorontwikkeling van de organisatie en per ultimo 2009 op te heffen ten gunste van de Algemene Reserve.
- De exploitatielasten van de Kraaijbergse Plassen en de Heeswijkse Plas op basis van een nog vast te stellen beheerplan structureel in de begroting op te nemen.
- De reserves Kraaijbergse Plassen, Groot onderhoud Kraaijbergse Plassen en Groot onderhoud Heeswijkse Plas per ultimo 2009 op te heffen en toe te voegen aan de Algemene Reserve.
- Het begrote overschot van de reserve toeristische voorzieningen ad € 13.000 toe te voegen aan de Algemene Reserve en na afwikkeling van de lopende projecten de reserve op te heffen.
- Het begrote tekort van de reserve kunstaankopen ad € 46.500 ten laste van de Algemene Reserve aan te zuiveren.
- De ineens af te schrijven boekwaarden van onderwijshuisvesting ad € 500.000 ten laste van de Algemene Reserve te brengen.
De reserve GIHP door middel van storting ineens van € 4.800.000 ten laste van de Algemene Reserve op peil te brengen.
- Een eventueel restant bedrag van de reserve "nog uit te voeren projecten", onderdeel uitvoeringskosten Wet inburgering, per ultimo 2009 toe te voegen aan de bestemmingsreserve inburgering nieuwkomers.
Het onderdeel armoedebestrijding ad € 31.000 van deze reserve vrij laten vallen ten gunste van de exploitatie 2009 en de reserve per ultimo 2009 op te heffen.
- De reserve inburgering nieuwkomers uiterlijk per ultimo 2010 laten vrijvallen ten gunste van de exploitatie.
- Het restant van de reserve toekomstig onderhoud N 610, na afwikkeling lopende projecten, toe te voegen aan de Algemene Reserve.
Het jaarlijks onderhoud m.i.v. 2010 op te nemen in het plan rationeel wegbeheer.
De reserve op te heffen.
- De reserve onvoorziene risico's van de bouwgrondexploitatie op peil te brengen door storting van € 2.467.000 ten laste van de Algemene Reserve van de Algemene Dienst.
- Geen maximum meer te verbinden aan de voorziening Afvlakking tarieven reinigingsheffingen.
- De 14^e begrotingswijziging 2009 vast te stellen.